

Hoofdkantoor

Postbus 14208
3508 SH Utrecht
Pallas Athenedreef 27
3561 PE Utrecht
T 030 234 01 16
F 030 231 76 55
E info@slachtofferhulp.nl
W www.slachtofferhulp.nl

Hulpverlening

0900 01 01 (lokaal tarief)

Ministerie van Veiligheid en Justitie
T.a.v. de Minister van Veiligheid en Justitie,
de heer I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Utrecht, 25 maart 2014

Kenmerk :
Uw kenmerk :
Betreft : conceptvoorstel van rijkswet tot goedkeuring en conceptvoorstel van wet tot uitvoering van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld

Geachte heer Opstelten,

In antwoord op uw verzoek van 29 januari 2014 om te adviseren over bovengenoemde conceptvoorstellen, kan ik u berichten dat de inhoud van deze voorstellen voor ons geen reden voor op- of aanmerkingen vormen.

Hoogachtend,

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

De minister van Veiligheid en Justitie
mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Afdeling Strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

T (088) 36 10000
F (088) 36 10022
www.rechtspraak.nl

datum 26 maart 2014
contactpersoon
e-mail
telefoonnummer
ons kenmerk
uw kenmerk
onderwerp

Advies inzake het conceptvoorstel van rijkswet tot goedkeuring en het conceptvoorstel van wet tot uitvoering van het op 11 mei 2011 te Istanboel tot stand gekomen Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Trb. 2012, 233)

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 29 januari 2014, kenmerk 474887, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de "Raad") advies uit te brengen inzake het conceptvoorstel van rijkswet tot goedkeuring en het conceptvoorstel van wet tot uitvoering van het op 11 mei 2011 te Istanboel tot stand gekomen Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Trb. 2012, 233), hierna aangeduid als de Wetsvoorstellen.

De Wetsvoorstellen

Het Verdrag van 11 mei 2011 vormt de weergave van internationale overeenstemming op het terrein van het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Het verplicht de staten die partij zijn onder meer tot het strafbaar stellen van diverse ernstige delicten en tot het vestigen van een ruime extraterritoriale rechtsmacht. De meeste uit het Verdrag voortvloeiende verplichtingen stemmen overeen met het Nederlandse beleid ten aanzien van de aanpak van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld en de voorzieningen die daartoe in Nederland zijn getroffen. Slechts op een drietal punten zal de Nederlandse wetgeving moeten worden aangepast. Uit het wetsvoorstel tot uitvoering blijkt dat het gaat om de volgende aanpassingen:

- een aanvulling van de verjaringstermijn neergelegd in artikel 71 van het Wetboek van Strafrecht;
- een nieuwe strafbaarstelling in verband met voorbereiding van huwelijksdwang;
- een aanvulling van artikel 51a, tweede lid, Uitleveringswet, inhoudende de mogelijkheid het Verdrag als grondslag voor uitlevering te laten gelden.

Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 26 maart 2014
kenmerk
pagina 2 van 2

Advies

De Raad heeft kennisgenomen van de Wetsvoorstellen en heeft geen inhoudelijke opmerkingen. De Wetsvoorstellen hebben naar verwachting geen noemenswaardige werklastgevolgen voor de Rechtspraak.

Tot slot

Indien na het uitbrengen van dit advies de Wetsvoorstellen op belangrijke onderdelen worden gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van de Wetsvoorstellen, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van de wetsvoorstellen bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op deze Wetsvoorstellen met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

Lid Raad voor de rechtspraak

---

met de gerechten De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

Openbaar Ministerie

College van Procureurs-Generaal

Voorzitter

Postbus 20305 2500 EH Den Haag

Minister van Veiligheid en Justitie
I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag
Telefoon +31 (0)70 339 96 00
telefax +31 (0)70 339 98 51

Onderdeel
Contactpersoon
Doorkiesnummer(s)
E-mail
Datum
Ons kenmerk
Uw kenmerk
Onderwerp

Afdeling Wet- en Regelgeving

27 maart 2014

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen

Advies conceptvoorstel van rijkswet tot goedkeuring en conceptvoorstel van wet tot uitvoering van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 29 januari 2014 heeft u het College van procureurs-generaal gevraagd te adviseren over het conceptvoorstel van rijkswet tot goedkeuring en het conceptvoorstel wet tot uitvoering van het op 11 mei 2011 te Istanboel tot stand gekomen Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Trb. 2012)

Het College heeft met belangstelling kennis genomen van beide wetsvoorstellen, maar ziet geen aanleiding tot het maken van op- of aanmerkingen.

Hoogachtend,
Het College van procureurs-generaal

De Minister van Veiligheid en Justitie
Mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
28 maart 2014

Contactpersoon
r

Onderwerp
Reactie op het concept-voorstel van rijkswet tot goedkeuring en concept voorstel van wet tot uitvoering van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 29 januari 2013, met kenmerk 474887, heeft u, mede namens de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) om advies gevraagd over het concept-voorstel van rijkswet tot goedkeuring en concept voorstel van wet tot uitvoering van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Het wetsvoorstel is besproken in de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

Onder dankzegging voor de geboden gelegenheid tot advisering, deelt de NVvR u mede dat het concept-wetsvoorstel haar geen aanleiding heeft gegeven tot het maken van opmerkingen.

Een afschrift van deze brief wordt gezonden aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Namens het bestuur van de NVvR,
de Wetenschappelijke Commissie

Advies van de Nationaal rapporteur mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen over de wetsvoorstellen bij het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Trb. 2012, 233)

De relatie tussen art. 284 Sr en art. 273f Sr

In de memorie van toelichting bij het voorstel van rijkswet wordt veelvuldig verwezen naar het dwangdelict uit het Wetboek van Strafrecht (art. 284 Sr). Zowel het mensenhandeldelict (art. 273f Sr) als het dwangdelict (art. 284 Sr) is opgenomen in de Titel 'Misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid' in het Wetboek van Strafrecht. Op verschillende plekken in de memorie van toelichting wordt gewezen op de verwantschap tussen mensenhandel en de verschillende gedragingen die onder art. 284 Sr kunnen worden gebracht (o.a. seksueel geweld, met inbegrip van verkrachting; gedwongen huwelijk; vrouwelijke genitale verminking). Ik onderschrijf de relatie tussen deze delictueuze gedragingen en mensenhandel. Over het belang van het leggen van de relatie tussen gedwongen huwelijken en mensenhandel heb ik reeds eerder gewezen tijdens rondetafelgesprekken van de Verkennergroep huwelijksdwang en achterlating d.d. 8 februari 2013 en 8 maart 2013. Tevens heb ik dit onderwerp naar voren gebracht in mijn advies over het conceptvoorstel Wet tegengaan huwelijksdwang (*Kamerstukken II 2012/13, 33 488, nr. 2*). Een gedwongen huwelijk kan een vorm van mensenhandel zijn indien sprake is van een (oogmerk van) uitbuiting.¹ Bovendien kan binnen de constellatie van een gedwongen huwelijk van een dusdanige afhankelijkheidsrelatie sprake zijn, dat de echtgenote zich in een kwetsbare situatie bevindt om uitgebuit te worden. Een gedwongen huwelijk kan dan uitmonden in uitbuiting.

In recente rechtspraak is tevens gebleken dat een relatie kan bestaan tussen gedwongen abortus en mensenhandel. Zo kan een gedwongen abortus bijvoorbeeld als gewelddadig dwangmiddel worden ingezet in de context van art. 273f Sr. De gewelddadige werking die uitgaat van het moeten ondergaan van een gedwongen abortus wordt dan gebruikt om controle op een persoon uit te (blijven) oefenen. Onder artikel 39 (Gedwongen abortus en gedwongen sterilisatie) in de memorie van toelichting wordt de relatie met mensenhandel niet gelegd. Ik adviseer u de relatie tussen gedwongen abortus en mensenhandel in de memorie van toelichting nadrukkelijker tot uiting te brengen.

De inzet van het dwangdelict in het Wetboek van Strafrecht (art. 284 Sr)

Zoals ik hierboven reeds opmerkte, noemt u art. 284 Sr op verschillende plaatsen als een mogelijkheid daders van de strafbare feiten die door het Verdrag worden genoemd, strafrechtelijk te vervolgen. Inderdaad lijkt dat in de context van de betreffende gedragingen (bijvoorbeeld in het geval van een gedwongen huwelijk), een passend delict uit het Wetboek van Strafrecht.

Het delict is in het (recente) verleden weinig toegepast. Zowel op het niveau van de opsporing, vervolging en berechting bestaat om die reden naar verwachting weinig expertise ter zake. Training en bewustwording binnen de betrokken organisaties zijn daarom van groot belang wil ook de strafrechtelijke aanpak, via de weg van art. 284 Sr, slagen. Hierop heb ik ook gewezen tijdens mijn bijdragen aan de rondetafelgesprekken van de Verkennergroep huwelijksdwang en achterlating

---

¹ Zie M. Boot-Matthijssen, annotatie bij: EHRM 31 juli 2012, nr. 40020/03, *European Human Rights Cases (EHRC) 2012, 221 (M. e.a. t. Italië en Bulgarije)*.

d.d. 8 februari 2013 en 8 maart 2013. Ik raad u aan de kennisontwikkeling in de justitiële keten ten aanzien van de toepassing van art. 284 Sr expliciet onderdeel uit te laten maken van de reeds door u genoemde initiatieven onder Artikel 15 (Trainen van beroepskrachten). Daarbij zou in het bijzonder aandacht moeten uitgaan naar huwelijksdwang en de relatie met mensenhandel.

De strafbaarstelling van voorbereidingshandelingen

In het voorstel van wet ter uitvoering van het Verdrag stelt u een nieuw art. 285c Sr voor, waarin de strafbaarstelling van voorbereiding van huwelijksdwang is opgenomen. In de memorie van toelichting wordt voorzien in een nadere duiding van het begrip 'lokt' in de zin van art. 285c Sr. Van lokken is onder meer sprake indien een persoon onder valse voorwendselen wordt bewogen naar het buitenland te reizen. Het lokken omvat volgens de memorie van toelichting voorts elke handeling die redelijkerwijs geschikt kan worden geacht om een persoon te bewegen naar het buitenland te reizen, terwijl als die handeling achterwege was gebleven of als de persoon had geweten wat het werkelijke oogmerk van de reis is, die persoon niet naar het buitenland zou zijn gereisd. Bij de beoordeling of een handeling redelijkerwijs geschikt is om een persoon te bewegen naar het buitenland te reizen, zou mijns inziens niet alleen van invloed moeten zijn de vraag of de handeling objectief gezien geschikt is om een ander te bewegen. Of die handeling daartoe geschikt is, zal in voorkomende gevallen ook sterk afhangen van de subjectieve beleving van het slachtoffer. Wat voor de ene persoon een reden is om zich van het ene naar het andere land te laten lokken, is dat voor de andere persoon niet. In dit kader is ook relevant dat daders vaak kwetsbare groepen uitkiezen vanwege hun verminderde weerbaarheid (zie artikel 12, overweging 87 in het Explanatory Report bij het Verdrag). Aan de druk die op slachtoffers wordt uitgeoefend om van het ene naar het andere land te reizen, moeten in deze gevallen niet te hoge eisen worden gesteld. Dat de subjectieve beleving van een slachtoffer, door zijn of haar persoon of de omstandigheden waarin deze zich bevindt, bij de beoordeling van de geschiktheid van de uitlokkingshandeling een grote rol kan spelen, zou mijns inziens in de memorie van toelichting bij het voorgestelde art. 285c Sr sterker kunnen worden benadrukt. Daardoor reikt de memorie van toelichting meer handvatten aan die de rechter bij de interpretatie van het delict behulpzaam kunnen zijn.

Hierboven heb ik tevens mijn opmerkingen geplaatst bij de relatie tussen huwelijksdwang en mensenhandel. Die opmerkingen gelden ook hier. Voorbereidingshandelingen van huwelijksdwang kunnen onderdeel uitmaken van de handelingen die zijn opgenomen in art. 273f Sr (denk bijvoorbeeld aan het 'werven' in de zin van art. 273f lid 1 sub 1 Sr of een poging van het misdrijf strafbaar gesteld in art. 273f lid 1 sub 4 Sr). Indien sprake is van een voorbereidingshandeling is alertheid op de aanwezigheid van mensenhandel geboden. Ik adviseer u dit punt in de memorie van toelichting aan de orde te stellen.

De Verkennergroep huwelijksdwang en achterlating

In 2013 heb ik deelgenomen aan twee rondetafelgesprekken ter advisering van de Verkennergroep huwelijksdwang en achterlating (op 8 februari en 8 maart). De verkennergroep heeft op 6 juni 2013 haar eindrapportage uitgebracht. In de eindrapportage zijn verscheidene (concrete) maatregelen voorgesteld die zien op bewustwording, preventie, signalering en hulpverlening in relatie tot

huwelijksdwang en achterlating.² Deze maatregelen ontbreken nu in de hoofdstukken II (Integraal beleid en gegevens verzamelen), III (Preventie) en IV (Bescherming en ondersteuning) van de memorie van toelichting bij het voorstel. Ik adviseer u de maatregelen in deze hoofdstukken op te nemen.

---

² Brief van de minister van SZW inzake de aanpak van huwelijksdwang en achterlating d.d. 6 juni 2013, 2013-0000072292.

Advies

inzake

de wetsvoorstellen

Rijkswet tot goedkeuring en Uitvoering van het op 11 mei 2011 te Istanboel tot stand gekomen Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Trb. 2012, 233)

1. Inleiding

- 1.1 Op 11 mei 2011 is te Istanboel het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (hierna: het Verdrag) tot stand gekomen. Het Verdrag, dat eerder al in het Tractatenblad werd geplaatst(Trb. 2012, 233), heeft tot doel een krachtige impuls te geven aan het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.
- 1.2 Met onderhavige wetsvoorstellen wordt beoogd het Verdrag goed te keuren voor het gehele Koninkrijk (zij het dat aanvaarding voorsnog slechts zal geschieden voor het Europese deel van Nederland). Om aan de verplichtingen die uit het Verdrag voortvloeien te voldoen wordt voorts een drietal aanpassingen van de Nederlandse wetgeving voorgesteld.
- 1.3 Vooropgesteld kan worden dat de Adviescommissie Strafrecht (ACS) de doelstellingen die aan het Verdrag ten grondslag liggen onderschrijft. Tegelijkertijd koestert zij met betrekking tot de uitwerking van die doelstellingen in de concrete bepalingen van het Verdrag (en de gevolgen daarvan voor de Nederlandse strafrechtspleging) enige zorgen. Daaraan wordt in paragraaf 2 van dit advies aandacht besteed.
- 1.4 In paragraaf 3 geeft de ACS haar visie op de voorgestelde aanpassingen van de Nederlandse wetgeving. Een enkele aanpassing ontvangt de instemming van de ACS. Zij is echter tevens van mening dat de voorgestelde wijzigingen deels overbodig en/of te verstrekkend zijn.
- 1.5 De ACS zal haar bevindingen en conclusies beknopt samenvatten in paragraaf 4. Vooruitlopend daarop merkt de ACS reeds hier op dat zij van mening is dat:
  - (i.) stellig tot uitdrukking behoort te komen dat rechten en belangen van slachtoffers en getuigen, zoals bedoeld in het Verdrag, geen afbreuk doen aan rechten en belangen van verdachten in strafzaken;
  - (ii.) afstand zou moeten worden genomen van het in het Verdrag als zodanig te algemeen en te stellig geformuleerde uitgangspunt dat "cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde 'eer'" niet worden gebruikt ter rechtvaardiging van daden van geweld die vallen onder reikwijdte van het Verdrag;

- (iii.) art. 285c Sr een overbodige strafbaarstelling behelst, die – zo zij daadwerkelijk zou worden ingevoerd – in ieder geval in overeenstemming moet worden gebracht met de tekst van het Verdrag, en niet dermate breed moet worden geformuleerd dat daarin ook gedragingen strafbaar worden gesteld die met het Verdrag niets van doen hebben, en;
- (iv.) de voorgestelde aanvulling van de verjaringsregeling in art. 71, onderdeel 3, Sr behoort te worden beperkt tot die gedragingen die vallen onder het eventueel nieuw in te voeren art. 285c Sr.

2. Het Verdrag

- 2.1 Buiten kijf staat dat de doelstellingen van het Verdrag, zoals verwoord in art. 1 daarvan, in hun algemeenheid kunnen worden onderschreven. De ACS constateert met genoegen dat de Nederlandse wetgeving en praktijk al vrijwel volledig voldoen aan de eisen die het Verdrag stelt.
- 2.2 Bij bestudering van de uitwerking van de doelstellingen van het Verdrag in zijn concrete bepalingen heeft de ACS echter moeten constateren dat het Verdrag ook aanleiding geeft tot een tweetal zorgen.
- 2.3 In de eerste plaats valt op dat het Verdrag te eenzijdig inzet op rechten en belangen van slachtoffers (en aangevers en getuigen). Diverse malen wordt in het Verdrag tot uitdrukking gebracht dat die rechten en belangen “centraal” moeten worden gesteld (art. 7, tweede lid; art. 12, derde lid; art. 18, derde lid) en “eerste prioriteit” moeten zijn (art. 16, derde lid) bij alle maatregelen ter voorkoming en bestrijding van alle vormen van geweld die onder de reikwijdte van het Verdrag vallen. Deze benadering doet tekort aan het gegeven dat tegenover rechten en belangen van slachtoffers even legitieme rechten en belangen van verdachten staan. De ACS is van mening dat de regering meer en uitdrukkelijker blij zou moeten geven van de erkenning daarvan. Bovendien meent zij dat formuleringen die suggereren dat slachtoffers en hun rechten en belangen bij de bestrijding van geweld steeds “centraal” staan en “eerste prioriteit” zijn, verwachtingen wekken die niet kunnen worden waargemaakt. Voor het centraal stellen van die belangen en het verheffen daarvan tot hoogste prioriteit is binnen ons huidige straf(proces)recht, dat zich primair richt op de verdachte en zijn gedraging, immers geen plaats.
- 2.4 Een tweede serieuze zorg die de ACS koestert houdt verband met het bepaalde in art. 12, vijfde lid, en art. 42, eerste lid, van het Verdrag. In deze bepalingen lijkt een breuk besloten te liggen met de wijze waarop in ons nationale strafrecht wordt omgegaan met culturele verweren en verweren die anderszins steunen op geldende gewoonten en geaccepteerde gebruiken, terwijl die breuk door de regering ogenschijnlijk niet wordt onderkend. Het navolgende is daartoe van belang.
- 2.5 Uit de artikelen 2 en 3 van het Verdrag volgt dat het Verdrag een brede reikwijdte heeft. Op p. 6 van de bij de Goedkeuringswet behorende Memorie van Toelichting (MvT) wordt opgemerkt dat het Verdrag van toepassing is “op alle vormen van geweld tegen vrouwen”. Waar het huiselijk geweld betreft kan het Verdrag bovendien ook worden toegepast “op alle slachtoffers van huiselijk geweld, dus ook mannen en kinderen”.

- 2.6 Het Verdrag schrijft voor dat partijen erop toezien “dat cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde ‘eer’ niet worden gebruikt ter rechtvaardiging van daden van geweld die vallen onder de reikwijdte van dit Verdrag” (art. 12, vijfde lid) en dat maatregelen moeten worden getroffen “om te waarborgen dat bij strafprocedures ingesteld na het plegen van een van de daden van geweld die vallen onder de reikwijdte van dit Verdrag, cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde ‘eer’ niet worden aangemerkt als rechtvaardiging voor deze daden” (art. 42, eerste lid).
- 2.7 In de MvT wordt opgemerkt dat het Nederlandse strafrecht geen rechtvaardigingsgrond kent die verband houdt met de culturele, religieuze, sociale of traditionele achtergrond van de verdachte (p. 13, 29). Deze opmerking – hoewel strikt genomen juist – verdient nuancering. In het Nederlandse strafrecht bestaan thans namelijk wel degelijk mogelijkheden om een verweer van die strekking ten faveure van de verdachte te laten spreken.
- 2.8 Een verweer dat verband houdt met de culturele, religieuze, sociale of traditionele achtergrond van de verdachte kan in voorkomende gevallen tot vrijspraak van ten laste gelegde daden van geweld leiden. De Hoge Raad heeft bepaald dat de term “mishandeling” wederrechtelijkheid van de gedraging impliceert (NJ 2011/466), zodat die wederrechtelijkheid moet worden bewezen. Bij de beoordeling van de vraag of sprake is van zodanige wederrechtelijkheid kan de culturele, religieuze, sociale of traditionele achtergrond van de verdachte van betekenis zijn. In dit verband valt bijvoorbeeld te denken aan – met toestemming van de ouders verrichte en oordeelkundig uitgevoerde – jongensbesnijdenis. Alhoewel daardoor opzettelijk pijn en letsel wordt toegebracht, is van een wederrechtelijke gedraging en dus van strafbare mishandeling in beginsel geen sprake (vgl. NJ 2011/466 en de noot van prof. Keijzer onder dat arrest). De culturele en religieuze context en het recht op vrijheid van godsdienst verschaffen in een dergelijk geval een rechtvaardiging voor het handelen.
- 2.9 Er zijn meer gevallen waarin gewoonten, gebruiken en een specifieke sociale context de wederrechtelijkheid aan “gewelddadig” gedrag ontnemen. Te denken valt bijvoorbeeld aan sport- en spelsituaties. Een vuistslag levert normaal gesproken strafbare mishandeling op, maar dat is niet het geval als die vuistslag in de boxing wordt gegeven. Ook hier bepaalt de sociale context (in dit geval: van de sport) mede de grenzen van de wederrechtelijkheid, en daarmee de grenzen van strafbaar gedrag (vgl. o.m. NJ 2008/375).
- 2.10 Bij andere vragen dan de bewijsvraag kunnen de culturele, religieuze, sociale en traditionele achtergrond van de verdachte eveneens van betekenis zijn. Op voorhand valt niet uit te sluiten dat die achtergrond (mede) ten grondslag ligt aan een geslaagd beroep op een strafuitsluitingsgrond. Over de ingewikkelde verhouding tussen culturele achtergrond en strafuitsluitingsgronden zijn diverse studies geschreven (zie o.a. M. Siesling, Multiculturaliteit en verdediging in strafzaken, Den Haag 2006; J.M. ten Voorde, Cultuur als Verweer. Een grondslagtheoretische studie naar de ruimte en grenzen van culturele diversiteit in enige leerstukken van materieel strafrecht, Nijmegen 2007; H.D. Wolswinkel, Multiculturaliteit in het Nederlandse strafrecht, Den Haag 2008; W.M. Limborgh, Culturele vrijheid en het strafrecht, Nijmegen 2011). Daaruit volgt dat een cultureel verweer als zodanig geen

algemene rechtvaardiging voor handelen behelst, maar dat de specifieke achtergrond van een verdachte wel een rol kan spelen bij de beoordeling van de vraag of hem een beroep toekomt op een strafuitsluitingsgrond. Zo is denkbaar dat de rechter bij de beoordeling van een beroep op psychische overmacht betreft welke cultureel of religieus ingegeven druk er op de verdachte is uitgeoefend, en welke invloed dat op de verdachte en zijn handelen heeft gehad.

- 2.11 Tenslotte is voorstelbaar dat de verdediging in het kader van de strafmaat aandacht besteedt aan culturele, religieuze, sociale en traditionele achtergronden van een gedraging, en dat de rechter daarin in voorkomende gevallen aanleiding vindt om de straf te matigen.
- 2.12 Waar het Verdrag partijen verplicht erop toe te zien “dat cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde ‘eer’ niet worden gebruikt ter rechtvaardiging van daden van geweld die vallen onder de reikwijdte van dit Verdrag”, en waar het bepaalt dat maatregelen moeten worden getroffen “om te waarborgen dat bij strafprocedures ingesteld na het plegen van een van de daden van geweld die vallen onder de reikwijdte van dit Verdrag, cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde ‘eer’ niet worden aangemerkt als rechtvaardiging voor deze daden”, wordt aan het voorgaande in ernstige mate afbreuk gedaan. Gelet op de zeer brede reikwijdte die Verdrag voorstaat en de te algemeen en te stellig gekozen bewoordingen van de artikelen 12, vijfde lid, en 42, eerste lid, van het Verdrag, dreigen maatschappelijk geaccepteerde gedragingen (zoals jongensbesnijdenis en (vrouwelijk) boksen) te worden geïncrimineerd. Dat de culturele, religieuze en sociale context dit gedrag kan rechtvaardigen wordt ten onrechte generiek en op voorhand uitgesloten, terwijl de ruimte die de rechter wordt gelaten om dergelijke omstandigheden in een concreet geval ten gunste van de verdachte in zijn oordeel te betrekken bovendien ten onrechte wordt beperkt.
- 2.13 De ACS keert zich daarom tegen de huidige formulering van art. 12, vijfde lid, en art. 42, eerste lid, van het Verdrag c.q. de ogenschijnlijke implicaties daarvan. Ofwel die formulering moet anders, ofwel de regering behoort duidelijk uit te leggen waarom de hiervoor geuite zorgen onterecht zijn. Met de opmerking dat het Nederlandse strafrecht geen rechtvaardigingsgrond kent die verband houdt met de culturele, religieuze, sociale of traditionele achtergrond van de verdachte, kan in ieder geval niet worden volstaan.

3. Voorgestelde aanpassingen van de Nederlandse wetgeving

- 3.1 De bij de Uitvoeringswet behorende Memorie van Toelichting (MvT) stelt dat de Nederlandse wetgeving op een drietal punten moet worden aangepast om te kunnen voldoen aan de uit het Verdrag voortvloeiende verplichtingen. Voorgesteld wordt daarom:
- (i.) een aanvulling van de verjaringsregeling, neergelegd in art. 71, onderdeel 3, Sr;
  - (ii.) de introductie van een nieuw art. 285c Sr in verband met de voorbereiding van huwelijksdwang, en;
  - (iii.) een aanvulling van art. 51a Uitleveringswet.
- 3.2 De ACS merkt ten aanzien van deze voorgenomen aanpassingen het volgende op.

(i.) Aanvulling van de verjaringsregeling

- 3.3 De ACS kan, mocht het tot invoering van art. 285c Sr komen (zie voor kritiek in dit verband het tweede onderdeel van deze paragraaf), instemmen met het voorstel om het nieuwe art. 285c Sr onder het verjaringsregime van art. 71, onderdeel 3, Sr te brengen. Door het strafmaximum van één jaar gevangenisstraf bedraagt de verjaringstermijn ter zake van dit feit zes jaren. Indien de verjaringstermijn een aanvang zou nemen op de dag na die waarop het feit is gepleegd, zou het slachtoffer dat op jonge leeftijd is geconfronteerd met het strafbare feit in een voorkomend geval te weinig mogelijkheden kunnen hebben om daarvan op meerderjarige leeftijd (alsnog) succesvol aangifte te doen.
- 3.4 Tegelijkertijd wenst de ACS te benadrukken dat het verjaringsregime van art. 71, onderdeel 3, Sr een uitzondering op de hoofdregel betreft. Die hoofdregel is er niet voor niets: na verloop van tijd dooft immers de strafbehoefte en wordt het ook steeds moeilijker om nog aan waarheidsvinding te kunnen doen, alsmede om gemotiveerd verweer tegen beschuldigingen te kunnen voeren.
- 3.5 Tegen die achtergrond is de ACS niet overtuigd van het voorstel om óók de gedwongen abortus of sterilisatie onder het uitzonderingsregime van art. 71, onderdeel 3, Sr te brengen. Voor deze feiten geldt een verjaringstermijn van maar liefst twintig jaren, zodat uitgesloten is dat het feit verjaart terwijl het slachtoffer nog minderjarig is. Omdat gedwongen abortus en sterilisatie bovendien niet goed voorstelbaar zijn bij meisjes die jonger zijn dan tien jaren, hetgeen met zich brengt dat het slachtoffer van een dergelijk strafbaar feit in de praktijk vrijwel steeds de dertig zal zijn gepasseerd alvorens van verjaring sprake kan zijn (eventuele stuiting van de verjaring overigens nog daargelaten), meent de ACS dat het uitzonderlijke regime van art. 71, onderdeel 3, Sr in deze gevallen niet van toepassing behoort te zijn. De lange verjaringstermijn van art. 70, eerste lid, onderdeel 4, Sr biedt in dezen reeds de waarborgen die art. 58 van het Verdrag verlangt.

(ii.) De voorgestelde strafbaarstelling van art. 285c Sr

- 3.6 Het tweede onderdeel van het wetsvoorstel betreft de invoering van een nieuw art. 285c Sr. Blijkens de MvT (p. 5) geeft deze strafbaarstelling uitvoering aan het bepaalde in art. 37, tweede lid, van het Verdrag. Alhoewel in de MvT (p. 5) wordt erkend dat tegen het in art. 37, tweede lid, van het Verdrag omschreven feit (kort gezegd: het lokken van een volwassene of kind naar een ander land met het oogmerk hem of haar te dwingen tot het aangaan van een huwelijk) in de regel ook al op grond van de huidige strafwet kan worden opgetreden, wordt een aanvullende bepaling toch wenselijk geacht. Voorgesteld wordt bovendien om deze bepaling een ruime reikwijdte te geven.
- 3.7 De ACS is niet overtuigd door de in de MvT gepresenteerde argumenten. Het huidige wettelijke kader komt de ACS toereikend voor om de door art. 37, tweede lid, van het Verdrag bedoelde gedragingen strafrechtelijk te kunnen vervolgen. Naast het in de MvT genoemde art. 284 Sr (dwang) valt in dit verband immers ook te wijzen op art. 278 Sr (mensenroof) en art. 281 Sr (schaking). Dit samenstel van bepalingen voorziet in een sluitend kader.

3.8 Voorts is de ACS niet duidelijk geworden waarom het voorgestelde art. 285c Sr zodanig is geformuleerd dat daarin enerzijds geen zichtbare relatie wordt gelegd met het aangaan van een huwelijk (zoals art. 37, tweede lid, van het Verdrag wel doet), terwijl het anderzijds een scala aan gedragingen strafbaar stelt die met art. 37, tweede lid, van het Verdrag niets van doen hebben. De daarvoor gegeven rechtvaardiging in de MvT (p. 5: "... en kan deze bijvoorbeeld ook worden toegepast indien een vrouw of meisje naar het buitenland wordt gelokt teneinde haar aldaar te dwingen tegen haar wil een religieus huwelijk aan te gaan") acht de ACS ontoereikend, nu het daadwerkelijk voltrekken van het huwelijk geen vereiste is en het Verdrag evenmin bepaalt dat art. 37, tweede lid, enkel betrekking heeft op het aangaan van civiele (en niet tevens religieuze) huwelijken.

3.9 Indien wordt vastgehouden aan het invoeren van een nieuw art. 285c Sr – hetgeen de ACS zoals gezegd overbodig voorkomt – adviseert de ACS om die bepaling toe te snijden op de bewoordingen van art. 37, tweede lid, van het Verdrag. De bepaling dient in dat geval dus te worden gericht op het "buiten of naar Nederland lokken van een persoon met het oogmerk deze te dwingen tot het aangaan van een huwelijk". Een algemene verwijzing naar "het oogmerk ten aanzien van die persoon een in artikel 284 omschreven misdrijf te plegen" acht de ACS onnodig en te ruim. In het Verdrag is voor die formulering ook geen rechtvaardiging te vinden.

(iii.) *Art. 51a Uitleveringswet*

3.10 Met betrekking tot de voorgestelde wijziging van art. 51a Uitleveringswet heeft de ACS geen specifieke opmerkingen.

4. Conclusie

4.1 De ACS concludeert op grond van het voorgaande dat de doelstellingen van het Verdrag in hun algemeenheid kunnen worden onderschreven. Wel is de ACS van mening dat de regering stellig tot uitdrukking behoort te brengen dat rechten en belangen van slachtoffers (en getuigen), zoals bedoeld in het Verdrag, geen afbreuk doen aan rechten en belangen van verdachten in een strafzaak. Het herhaaldelijk "centraal" stellen van slachtoffers en het tot "eerste prioriteit" maken van hun rechten en belangen bij alle maatregelen ter voorkoming en bestrijding van geweld wekken bovendien verwachtingen die binnen de huidige kaders van het straf(proces)recht niet kunnen worden waargemaakt.

4.2 In de tweede plaats onderschrijft de ACS niet de juistheid van het in art. 12, vijfde lid, en art. 42, eerste lid, van het Verdrag geformuleerde uitgangspunt dat cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde 'eer' niet worden gebruikt ter rechtvaardiging van daden van geweld die vallen onder reikwijdte van het Verdrag. Aldus verwoord is dit uitgangspunt te algemeen en te stellig geformuleerd. Maatschappelijk geaccepteerde gedragingen kunnen daardoor geïncrimineerd raken en de rechter wordt te weinig ruimte gelaten om in het concrete geval de culturele, religieuze en sociale context van een gedraging ten voordele van de verdachte in zijn oordeel te betrekken (zoals hij alle concrete omstandigheden in zijn oordeel moet kunnen betrekken).

- 4.3 In de derde plaats meent de ACS dat van de voorgestelde invoering van het nieuwe art. 285c Sr kan worden afgezien, nu de huidige wet voldoende mogelijkheden biedt om de in art. 37, tweede lid, van het Verdrag bedoelde gedraging strafrechtelijk te vervolgen. Mocht art. 285c Sr toch worden ingevoerd, dan is de ACS de mening toegedaan dat deze bepaling zich moet beperken tot het "buiten of naar Nederland lokken van een persoon met het oogmerk deze te dwingen tot het aangaan van een huwelijk". Een algemene verwijzing naar "het oogmerk ten aanzien van die persoon een in artikel 284 omschreven misdrijf te plegen" acht de ACS onnodig en te ruim, terwijl het niet in enig verband staat met de tekst van het Verdrag.
- 4.4 In de vierde plaats behoort de voorgestelde aanvulling van de verjaringsregeling in art. 71, onderdeel 3, Sr in de visie van de ACS te worden beperkt tot die gedragingen die vallen onder het eventueel nieuw in te voeren art. 285c Sr. De gedwongen abortus en sterilisatie zouden vanwege hun lange verjaringstermijn niet onder het uitzonderingsregime van art. 71, onderdeel 3, Sr moeten worden gebracht. Het Verdrag noopt daartoe ook niet.

Amsterdam, 24 maart 2014

Adviescommissie Strafrecht
mr. R. van der Hoeven, voorzitter,
namens deze, mr. R. Croes-Hoogendoorn, secretaris

Behandeld door

Functie
Bezoekadres

Telefoon
E-mail

Ons kenmerk

Uw kenmerk

Datum

Bijlage(n) 2

Pagina 1/2

VERZONDEN 11 APR. 2014

0 BD

Postbus 17107, 2502 CC Den Haag

Aan de Minister van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Onderwerp conceptvoorstellen Rijkswet goedkeuring en wet uitvoering Verdrag Raad van Europa inzake voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 29 januari 2014 (kenmerk 474887) heeft u de politie om advies gevraagd ten aanzien van de conceptvoorstellen van rijkswet tot goedkeuring respectievelijk van wet tot uitvoering van het op Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Trb. 2012, 233). De conceptvoorstellen zijn binnen de politie bestudeerd en besproken. Dit resulteert in de volgende opmerkingen van mijn zijde:

De politie geeft bij de uitoefening van de politietaak prioriteit aan de strafrechtelijke aanpak van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Ook de in dit wetsvoorstel aan de orde zijnde gedraging zoals het voorbereiden van huwelijksdwang, ziet op een ernstige aangelegenheid. Daarom participeert de politie ook met andere maatregelen actief in een brede ketenaanpak die is gericht op het voorkomen, signaleren, stoppen en beperken van schade bij slachtoffers van huwelijksdwang. Een zorgvuldige bejegening van en zorg voor slachtoffers maakt daar onlosmakelijk deel van uit. De politie-inzet krijgt daarbij bijzondere aandacht door de activiteiten op de beleidscoördinatie op het terrein van Huiselijk Geweld en de politietaak en door de verrichtingen van het Landelijk Expertisecentrum Eergerelateerd Geweld.

Een nieuw artikel 285c Sr

De introductie van de nieuwe strafbaarstelling in verband met de voorbereiding van huwelijksdwang vloeit voort uit de verdragsverplichtingen. De politie is positief over de gekozen vorm van uitbreiding t.o.v. bestaande strafbaarstellingen. De term '(buiten of naar Nederland) lokken' in een delictsomschrijving is voor zover bekend nog niet eerder in het Wetboek van Strafrecht gehanteerd. De wijze waarop de delictsomschrijving is ingebed in samenhang met artikel 285 Sr (dwang) en de heldere toelichting in de Memorie van Toelichting, leiden op voorhand niet tot voorzienbare belemmeringen in de opsporing. Het 'worden bewogen tot' kan in de praktijk in de feitelijke situatie overigens ook samenhang hebben met een ander delict mensenhandel (art. 273f Sr), waar misleiden als middel aan de orde kan zijn.

De praktijk zal uitwijzen of de bewijsvoering gevolgen heeft voor de opsporingspraktijk. Dit laat onverlet dat de politie vanuit haar opsporingstaak positief staat tegenover dit conceptwetsvoorstel, met als doel: met maatwerk tijdig en effectief strafrechtelijk bevoegd kunnen optreden tegen het geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.

Datum 10 april 2014
Onderwerp conceptvoorstellen Rijkswet
goedkeuring en wet uitvoering
Verdrag Raad van Europa inzake
voorkomen en bestrijden van
geweld tegen vrouwen en huiselijk
geweld
Pagina 2/2

04/15/2014 11:58 036

Overige wetsvoorstellen

De door u voorgestelde opname van artikel 285c Sr in het verjaringsregime van artikel 71 Sr lid 1 onder 3 Sr steun ik; de aard van het delict rechtvaardigt een dergelijke opname. Dit geldt evenzo voor uw voornemen de Uitleveringswet en de Amvb gebaseerd op artikel 6 Sr (uitbreiding extraterritoriale rechtsmacht) aan te passen.

Artikelsgewijze toelichting uitvoeringswet

In de artikelsgewijze toelichting van de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel tot goedkeuring is op diverse onderdelen een overzicht beoogd van de beschikbare bewustwordingsprogramma's respectievelijk genomen maatregelen. Op diverse onderdelen is er naar de inzichten van de politie nog actualisatie en verduidelijking gewenst. Ik verwijs u daartoe naar de bijlage die ik met mijn formele reactie mee stuur.

Ik adviseer u om bovenstaande reactie en opmerkingen te betrekken bij de voorbereiding van de op te stellen wetsvoorstellen.

Hoogachtend,

bijlage: reactie artikelsgewijze toelichting

Bijlage 1 bij brief politie aan Minister m.b.t. artikelsgewijze Memorie van Toelichting (474887) Artikel 2

In de slotlinea wordt op basis van de tekst zoals deze er nu staat, niet duidelijk op welk onderzoek wordt gedoeld en – indien nog niet gereed – wanneer dit onderzoek is afgerond.

Artikel 3

In de samenhang van de gehele artikelsgewijze toelichting wordt de duidelijkheid en consistentie in gehanteerde terminologie niet op alle onderdelen gehandhaafd. De politie ziet graag dat eergerelateerd geweld daarbij uitdrukkelijk(er) wordt vermeld en prominente aandacht krijgt.

Artikel 6

Bij het vermelden van gender-aspecten in het Nederlandse beleid is het niet onbelangrijk in dit verband ook aspecten als het optreden van vrouwelijk ouderschap op te nemen, en bijvoorbeeld het gegeven dat er bij geconstateerd eergerelateerd geweld meer mannelijke dan vrouwelijke dodelijke slachtoffers bekend zijn. De politie ziet dit graag zo verwerkt.

Artikel 11

Een verwijzing naar het Landelijk Expertise centrum Eergerelateerd Geweld, dat jaarcijfers publiceert over eergerelateerd geweld, is een waardevolle toevoeging bij artikel 11. Daarnaast is het wenselijk het gebruik en de context van de term prevalentie in de toelichting te voorzien van een nadere verduidelijking. De Nederlandse overheid kan in beeld brengen wat zij zelf 'ziet'; dat is echter iets anders dan prevalentie. Niet alle zaken zullen immers bekend raken. Een expliciete vermelding van methodologische beperkingen bij de te genereren cijfers is daarom in dit verband op zijn plaats.

Artikel 12

Uit de tekst blijkt bij lid 5 onvoldoende waarop het toezicht ziet bij het borgen en handhaven van het verbod om cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogeheten eer, niet te gebruiken ter rechtvaardiging van daden van dit geweld. De politie adviseert duidelijker aan te geven op welke wijze aan deze verdragsverplichting in de praktijk gestalte wordt gegeven. Voor de formulering kan tevens worden verwezen naar wat daarover ook bij artikel 42 wordt opgemerkt

Artikel 13

Gelet op de context is het advies van de politie bij artikel 13 ook te verwijzen naar de bij artikel 27 . genoemde maatregelen die zich mede richten op het stimuleren van het melding maken bij de politie. Zo heeft de invoering van de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling geleid tot een toename van de betrokkenheid van professionals bij het doen van meldingen. Ook had de invoering als positief effect dat er een verdergaande samenwerking tussen de Steunpunten Huiselijk Geweld en de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling tot stand is gekomen.

Artikel 18

Bij de opsomming van algemene voorzieningen tot bescherming en ondersteuning van slachtoffers en getuigen van geweld als bedoeld in dit Verdrag, dient de weergave van de stand van de Wmo-wetgeving actueel te zijn. Daarnaast adviseert de politie de beleidsinitiatieven die leiden tot het vanuit het in 2013 door meerdere partijen vastgestelde visiedocument '*Een veilig thuis*' hier inzichtelijk te maken. Evenzo geldt dit voor een verwijzing naar het beschikbare landelijke aanbod voor specifieke groepen slachtoffers van eergerelateerd geweld, mensenhandel en loverboys.

Tot slot constateert de politie dat hier voorbij wordt gegaan aan een weergave van de vaststelling en uitvoering van diverse beleidsmaatregelen inzake eergerelateerd geweld. De daarbij specifiek vereiste maatregelen rechtvaardigen met recht een afzonderlijke vermelding; zo wordt op grond van de Aanwijzing huiselijk geweld en eergerelateerd geweld bij de aanpak van eergerelateerd geweld juist geen gebruik gemaakt van het huisverbod.

Artikel 20

Het advies is om in de tekst van de toelichting te duidelijken op welke grond de reikwijdte van deze beschikbaar te stellen diensten zou zijn beperkt tot (enkel) de rechtmatig in Nederland verblijvende slachtoffers.

Artikel 25

Ten aanzien van artikel 25 adviseert de politie bij de toelichting een actualisatie van de inzet voor een landelijk dekkend netwerk van Centra Seksueel Geweld te verwerken.

Artikel 27

De tekst zoals in het concept opgenomen bij de toelichting maakt onvoldoende duidelijk wat de precieze samenhang is met de vermelde publiekscampagnes over geweld op straat. Het advies is om de tekst hierop aan te scherpen.

Artikel 31

In aansluiting op artikel 1:271 BW is het advies van de politie de vermelding van het in 2013 vastgestelde *Handelingsprotocol gezag / omvang en hulp bij partnerdoding* hier gezien het belang ervan, toe te voegen.

Artikelen 33 en 35

Een optie die te overwegen is bij deze toelichting is toevoeging van artikel 330 lid 2 Sr resp. 304 Sr in de al uitgeschreven reeks.

Artikel 42

In het verlengde van wat is opgemerkt bij artikel 12, adviseert de politie ook hier in de tekst meer aan te sluiten bij de tekst van verdrag en het Wetboek van Strafrecht resp. Wetboek van Strafvordering en e.e.a. te concretiseren.

Artikel 51

In de opsomming bij artikel 51, adviseert de politie een nadere toelichting te geven ten aanzien van het stelsel Bewaken en Beveiligen ten einde de samenhang met het wetsvoorstel inzichtelijk te maken.

Artikel 52

Bij de Wet tijdelijk huisverbod adviseert de politie bij het huisverbod de tekst aan te vullen met de vermelding dat dit tevens een contactverbod omvat. Ook het feit dat er een verlengingsbevoegdheid is (max. 28 dagen) en dat het overtreden van het huisverbod een afzonderlijk strafbaar feit is, is wenselijk als toevoeging op te nemen.

Artikel 56

Ten slotte wordt bij artikel 56 waar in wordt gegaan op het beschikbare palet aan beschermingsmaatregelen een uiteenzetting gegeven van de mogelijkheden die vanuit de verschillende ketenpartners beschikbaar zijn. Wat hier ontbreekt en wat volgens de politie een nuttige toevoeging is, betreft het vergroten van de aangiftebereidheid en daarmee de inzet vanuit politie en minister (als beleidsdoel het verbeteren van de aangifte) om de mogelijkheden om aangifte te doen uit te breiden. Binnen deze verbetering is ook bij de politie specifieke aandacht voor de bescherming van het slachtoffer/de aangever. Daartoe zijn diverse beschermingsmaatregelen actueel, zoals het domicilie kunnen kiezen, maar ook de mogelijkheid van de sinds 1 oktober 2012 geïntroduceerde aangifte onder nummer. Slachtoffers kunnen aangifte onder nummer doen als zij bijvoorbeeld vrezen voor represailles of voor ernstige overlast of belemmering in de uitoefening van hun beroep. (Zie daarover o.a. uw brieven aan de Tweede Kamer van 5 september 2012 (29282, nr 168) en 14 januari 2014 (29628 nr 432).

